THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

251 - 253 Queen Street West — Telephone Adelaide 3967

Subscription Rates — $5.00 Per Year

Single Copy — 2 Cents

Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ontario January 22nd. 1913.

דער וואוקס פון דער אנטיסעמיטי-שער כוואליע

דער אנטיסעמיטיזם, וועלכער איז לעצטענס איינגעוויזען ווי אין גאנצען באזיצט צו זיין, וועגן־פסטענס וואס עס איז שייך צו מערב אייראפא, איז ניט נור איפגעשטאנען תחית המתים, נאר הייבט איך אן צו פארנעהמען א ווייטיג ארט אין לעבען.

עס וואקסט די אנטיסעמיטישע כוואליע איבעראל, און צו וועלכען לאנד מען זאל ניט ווארפען א בליק באגעגנט מען אלץ די ערשיינונג פון אידען־האס און אידען־שנאה.

ווי לאנג איז עס דען, ווי די גאנצע וועלט־פרעסע האט גערודערט מיט פראפעסאר איינשטיינס ערפינדונגען אין דער פיזיק, וועלכעס האט פארזיכט א גאנצע רעוואלוציע אין דער וויסענשאפטס־וועלט, און דערזעלבער איינשטיין ווערט אויסגעפייפט פון בערלינער סטודענטען מיט "הערונטער יודע" ביי א פארטראג ווערכען ער האט געזאלט האלטען אין דער בערלינער אניווערזיטעט.

און איז עס דען נאר אין דייטשלאנד אליין, אגיטירט דאך די לאנדאנער "מארגענפאסט" געגען לארד רעדינג'ן, געגען זיין באשטימונג אלס אמבאסאדאר צו די פאראייניגטע שטאאטען וואס עס זאל ניט אין וואשינגטאן געשאפן ווערען א סעמיטישער כינד צווישען רעדינג'ן און בראנדייס'ן.

און אין ביידע פלעצער איז עס ניט קיין אינדיווידועלער אויסברוך, נאר אן אויסדרוק פון געוויסע גאנצע קרייזען, מאנכעסמאהל אויך איינפלוסרייכע.

עס וואקסט און שטייגט די אנטיסעמיטישע כוואליע איבעראל, און לאזט זיך גאנץ גוט פיהלען אין לעבען אפילו דארטען וואו מיר זיינען גלייכבארעכטיגט און איינגעפנדעוועט אינ'ם לעבען.

און איב מען דענקט אז דער קאמף מיט'ן אנטיסעמיטיזם איז שוין חיינט אן איבעריגע זאך, האבען די פאסירונגען פון די לעצטע טעג גייגט דעם טעות דערפון.

די אנטיסעמיטישע כוואליע, וועלכע מען האט געגלויבט איז איינגעשטילט געווארען א דאנק דעם, וואס די אידען האבען בייגעטראגען צו דער מלחמה, וואס זיי האבען זיין ביי זיין געקעמפט צוגלייך מיט די אנדערע פעלקערשאפטען איף די שלאכטפעלדער, איז ווייס פון צו באזיגנט, און זי לאזט זיך לעצטענס גאנץ גוט פיהלען אין לעבען — מעהר פארבייגעהן עס, קען מען עס ניט.

א שטדליכע פאליטיק

אין דעם ווילנער "טאג" איז אין דער דארטיגער פרעסע איבער־זיכט, וואס געהט דארטען אונטער'ן אלגעמיינעם נאמען "כען די בלעטער ?" ערשיינען פאלגענדער נאטיץ אונטערן איבערשריפט "עברית אי פולנית".

עס איז ארויס דער ערשטער נומער פון "הצפירה".

מיר וועלען נאך האבען די געלעגענהייט צו באגעגענען זיך מיט דער דאזיגער ציוניסטישער טישער צייטונג אויף העברעאיש. דער ווייל אבער איז ווערט צו באמערקען, אז די פראספעקטען די צייטונג האט מיט איהר ערשטען נומער פארגאנדערגעשיקט דעם לעזער זיינען נערהוקט אויף צוויי שפראכען: העברעאיש און פוילניש.

א נאאיווער לעזער קאן פרעגען, פאר וועמען איז דער פוילישער טעהסט וועגען א העברעאישער צייטונג ? וועט ער טאקי באזייטיגן, אז ער ווייס ניט וואס שפראך פאליטיק איז, און אין דער פאליטיק איז פאראן אזא געזעץ: אז עברית אי פולנית, עס הייסט: אדער העברעאיש, אדער פוילניש, און די הצפירה האט עס אין זינען.

מילא, א גוטער אנהויב איז אויך א קרן...

די וויעדער ערשיינונג פון דער "הצפירה" אלס א טעגליכע צייטונג איז זיכער א וויכטיגע קולטורעלע ערשיינונג אויף אונזער גאס. וואו די אידישע שאפונג קומט פאר אי אין אידיש אין אי אין העברעאיש.

וואס פאר א באציהונג מען זאל צו העברעאיש ניט האבען, אדער וואס פאר א באציהונג מען זאל צו אידיש ניט האבען, קיינער קען אבער ניט פארלייקענען דעם נאציאנארזירענדען כאראקטער פון ביידען. אין פיהרען די אלטע פאליטיק פון "עברית אי רוסית" געענדערט אויף "עברית אי פולנית". איז ווייס פון צו זיין קלוג.

און אויב דער מאטיוו ביי דער געשיכטע מיט די "הצפירה"־פראספעקטען זאל זיין דער, ווי אנגענעבען פון'ם ווילנער "טאג" איז עס ניט נור א נארישע פאליטיק, נאר עס וועט אויך ניט נעהמען לאנג, און די שענדליכקייט דערפון וועט קלאהר ווערען.

די וועלט דארף א אידיש היימלאנד

פון ווילים הארד.

ווילים הארד ווערט פאר רעכענט פאר איינעם פון די יעצטיגע פארנעהמסטע אמע ריקאנער פאבליציסטען, וויעזדיג דער שטענדיגער מיטארבייטער פון דער "ניו רעפובליק" און אנדערע ווייך טיגע זשורנאלען. דער בא־טרעפענדער ארטיקעל איז ערשיענען אין דעם פעברואר נומער "מאקאביען" פון וואנען מיר איבערזעצען עס. ווילים הארד איז א קריסט און דארום איז זיין באצי־הונג צום ציוניזם העכסט אינטערעסאנט.

די רעדאקציע.

דאס שלאגוואָרט פון דעם איצטיגען מאָמענט אין ציוניזם איז "צו בויען". דאס איז דער ריכטיגער לאזונג, צו וועלכען די קריסטליכע פריינד פון ציו־ניזם זאלען געבען זייער פולע שטיצע אין ווארט און אין טאט.

ווידער אמאל דארפען געפלאנצט ווערען די ווייגשטאטען און פייגען ביי־מער אין ארץ ישראל אין געפלאנצט זאָ־לען זיי ווערען פון אידישע הענט. עס איז נויטיג, אז דאס אידישע פאלק זאל זיך אויסגלייכען מיט אלע אנדערע פעלקער.

עס דארף פארשטאנען ווערען — אויב דאס ווערט נאך קלאהר גיט פארשטאנען פון אלע אידען — אז אום דאס אידישע פאלק זאל קריגען דעם פולען רעספעקט פון אנדערע פעלקער, דארף עס דער מאָנסטרירען יענע פעהיגקייט, אהן וועלכער א פאלק קען זיך קיין רעספעקט ניט ערווערבען — די פעהיגקייט צו פיה־רען א זעלבסטשטענדיגען לעבען. און די אומשטענדען דערצו זיינען אזעלכע, אז דאס אידישע פאלק מיט דעמאָנסטרי־רען א באזונדערער פארט פעהיגקייט צו פיהרען א זעלבסטשטענדיגען לעבען.

איך וויל די אידען דערמאהנען אן די טשעכא סלאוואקען. קוקענדיג אויף וואשינגטאן האב איך בעאבאכטעט דעם גוואלדיגען אונטערשיעד צווישען דעם רעספעקט וואס די טשעכא סלאוואקען האבען געקראגען אין 1917 און דעם רעספעקט יעצט איצטער איז זייער מאוארים ניט מעהר קיין שתדלן, נאר א פיהרער; איצטער איז פראג, ניט מעהר ביי זיי א סימבאל, נאר א הויפט־שטאדט, און אויב עס זיינען נאך פאראן אידען, וועלכע פיהלען נאך ניט די צוקונפט פון זייער פאלק, אויב עס זיינען נאך פאראן אידען, וואס ווילען אין קענען פאהרען קיין פאלעסטינא, נאר זיי האבען נאך ניט קיין פירען צוטרויען צו זיך אליין — דאן זאלען זיי א קוק געבען אויף פראג און זעהן וואס פראג — אלס טשעכא סלאוואקישע הויפטשטאדט — ניט פאר אלע טשעכא סלאוואקען פון איבעראל.

איך וואלט אויך געוואלט די אידען אויפמערקזאם מאכען אויף דעם פאקט, אז די אומצווייפעלהאפטע אינטעליגענץ, וואס די אידען ווייזען ארויס אין די לענדער פון אונטערדריקונג, באזייטיגט נאך ניט יענעם פארדאכט, אז די אי־דען זיינען פאראזייען אויף פרעמדע גופים. דער דאזיגער פארדאכט איז א טעמא פאר טויזענדער אנפרדאטען צווי־שען קריסטליכע וואוילע־ווינען; די דאזיגע אנפרדאטען ווערען ארומגעטראָ־גען אין טשעמאדאן פון יעדען טרעווי־לער. איהר וועט הערען: אנט — אפט־ריידער: "מיר גיבען צו, אז די אי־דען זיינען קלוג. מיר גיבען אויף צו, אז זיי הענען מאכען גלעזל. אבער ווי אזוי טוען זיי דאס ? אין פאר וואס גיט זיך זיי דאס איין ? דאס איז ווייל מיר זיינען דא... מיר קריגען עס צום ערשטען אין — זיי צום לעצטען . . . דורך אזא וועג אדער אן אנדערען — זיי קריגען עס פון אונז. זייער אינטע־ליגענץ איז אן אפשפיגלונג פון אונזערער מיר פראדוצירען די אינדוסטריעלע קול־טור און זיי נוצען זי אויס. פאר זייער פראפיט."

איך פרעג: איז דיעזע אנגענומענע מיינונג צווישען קריסטען ניט גענוג ארויסגעטאן פאר יענע אידען וואס האלטען אז אפ א ישוב־הדעת, צו זאלען זיי שטיצען די זייערדאוויפבייאונג פון פאר לעסטינא אדער ניט. עס איז א פאקט, אז דער איד האט דאך ניט קיין אינדוסט־ריעלע קולטור, די אומשטענדען זיינען אזעלכע, אז ער קען עס ניט האבען. דער רעזולטאט איז, אז די אידישע פעהיגקייט ווערט באנוצט אלס אנפלאנג גענען איהם, ווייל אויסער העם וואס ער איז אן ערפאלגרייכער פאטריאט, איז ער נאך דערצו אן ערפאלגרייכער פראג־טיז.

דער איד וועט זיך ראטעווען פון הער באשולדיגונג אין יענעם טאג, ווען ער וועט ערפילען דעם רוף פון זיינע נכיאים, און ער וועט ווייזען דעם, וועלכ א מוס־טער פון געזעלשאפטליכער אדרונג, וואס וועט זיין געלייט אויף די נביאישע יסודות.

דער טאג איז נאהענט. דער געשריי "צו דער ארבייט", איז בלויז צו דער־נעהענטערען יענעם טאג.

זיך צו איילען מיט דער אידישער נאציאנאלער הילף זיי אלעמען. ארום מיט פארטיידיגען דעם פרינציפ פון נא־נאציאלזם אויף דעם גרונט פון פאר־שיידענארטיגקייט, און איך וואלט גע־וואלט זעהן אביסעל מעהר פארשידענ־ארטיגקייט אין כאראקטער.

איך וואלט מיט'ן גאנצען הארצען פאר גונען דעם אידישען פאלק א ספעציעלע וואריאציע אין פאליטישע אנגעלעגענהי־טען. איך וואלט עס פארגונען און ניט געווען איבערראשט דערפון. עס איז מיין האפונג. דאס איז די גרעסטע האפ־נונג, וואס איך האב אין דעם ציוניזם איך וואלט געוואלט דערלעבען צו זעהן ניט נאר א אידישע היים עטאבלירט אין פאלעסטינא, נאר אויך א נייע סארט אארוואלטונג, וואס זאל זיין א מוסטער פאר אנדערע פעלקער — א נאציאנאלע היים געבייט אויף די יסודות פון דע־מאָקראטישע שריפטען, מיט עגטדע־קונגען פון נייע וועגען, וואס זאלען פיהרען צו ברידערליכקייט צווישען מענ־שען און פעלקער.

פאר אט דער אורזאכע און זעהענדיג די מענליכקייט פון א פארווירקליכטען טריים האף איך, אז דאס יאהר 1920 וועט ברענגען די פארווירקליכונג פון ציוניזם אין א קלאהרע לייזונג צו אלע פאליטישע, עקאנאמישע, אינטער־נאציאנאלע און בילדונגס פראגען — דו גאולה פאר די אידען און אפשר אויך די פאלשטענדיגע באפרייאונג פון אינ־דענען.

איך ווארטע אויף ארויסשיינען א ספע־ציעלע האפנונג ליכט. איך בין א ציוניסט צוליעב פיעל אורזאכען. איינע שרייבט, אז נאר אונטער דעם "חויבען געריכט" פון די "פארעסטערס" קען מען באקומען משפט וצדק.

האט איהר אמאל געלעזהרענט א שטיקעלע חומש, מר. ווילים ?

ווען די אידען זיינען געווען מצרים, האט יעדער איינער געהרעבצט אין געזיפצט, ווי ווערט מען פטור פון שווערען, ביטערען גלות. קוק איז מען אבער ארויס פון מצרים, איז ביי יעדער קליינער אונצופריעדענהייט, וואס איינער האט זיך געפיהלט, האט מיט דער דעה אויף זיך אויפגעהויבען אין מדבר. איך האב אמאל געלעזהרענט אין אפיסער ארט אין אלע דערפון אין אלע אנדערע פעלקער, אין אלע אנדערע פעלקער, אין אלע אנדערע פעלקער,